

Lohenpyrstönurkka

□

Sisällys

- [1 Yleistä](#)
- [2 Aiheesta muualla](#)
- [3 Työvaiheet](#)
 - [3.1 Yleistä](#)
 - [3.2 Salvoksen piirtäminen alapuoliseen hirteen](#)
 - [3.3 Salvoksen sahaaminen alapuoliseen hirteen](#)
 - [3.4 Salvoksen piirtäminen yläpuoliseen hirteen](#)
 - [3.5 Salvoksen sahaaminen yläpuoliseen hirteen](#)
- [4 Työjärjestys, malli 1](#)
- [5 Ohjeita](#)
 - [5.1 Salvos](#)
 - [5.1.1 Piirto](#)
 - [5.1.2 Veisto](#)
 - [5.1.3 Varaus](#)
 - [5.1.4 Yksisalvoksiset ja aukot](#)
 - [5.1.5 Muita huomioita](#)

Yleistä

Pelkkahirsisen lyhytnurkan salvos, jossa liitoksen vinoudet sitovat hirret toisiinsa. Ulkoilmassa liitos saattaa olla lyhyträystäisessä rakennuksessa altis säälle. Liitos on myös tyylikäs yksityiskohta sisä rakenteissa.

Kuvasta nähdään kuinka pyrstö on viisto sekä ulospäin että hirren pystypintaa kohden. Salvoksen muoto on pitkänomainen, koska kyseessä on 8-kulmainen rakennus.

Lohenpyrstö puolalaisessa rakennuksessa.

Aiheesta muualla

- Tämä englanninkielinen artikkeli käsittelee monipuolisesti lohenpyrstöveistoa ja erityisesti pyrstön sijoittumista hirren keskilinjalle ja risteävän seinän varauslinjalle.
<http://www.logbuilding.org/Dovetails.JQsm.pdf>

Työvaiheet

Yleistä

- Kun veistetään tuoreesta puusta, niin nurkat kannattaa piirtää 3-5 mm pienemmällä kärkivälillä, jotta ne puun kuivumisen jälkeen ovat yhä tiiviit ja siistit. Tällä nk. alivaruksella ennakoidaan puun kutistumista. Heti veiston jälkeen varaukset jäävät siis raolle, mutta painuvat puun kuivussa kiinni.

Salvoksen piirtäminen alapuoliseen hirteen

- Piirrä vatupassia apunakäyttäen pystyviivat 4 kpl
 - Jos rakennat 6- tai useampikulmaista kehikkoa voi olla helpointa asettaa vähintään päistään pelkattu hirsi alempien hirsien päälle, asemoida se sisäpinnan mukaan tasan ja piirtää sisäpuolen vino viiva.
- Piirtämisen apuna voidaan käyttää myös puusta tehtyjä "kulmamuuisteja", jolloin kulman sama viistous on helppo piirtää.

Lohenpyrstön pinta on vino sekä kehikosta ulospäin että piirrettävän hirren pituussuuntaa kohden.

- Kuvassa olevat numerot kertovat tämän veistettävän hirren jo veistetyn salvoksen alapinnasta mitattuja senttejä. Aivan oikealla nähdään 8 cm eli korkein kohta tulevassa pyrstöpinnassa. Tästä pinta lähtee laskeutumaan ulospäin rakennusta ja kohti hirttä. Näinollen seuraavat kulmat ovat alempana 1 cm eli 7 cm. Laskeutuminen jatkuu vasemmalle jossa pinnan korkeus on enää 6 cm. Sentti erot ovat käytössä tässä kulmassa, eivät mitenkään yleispäteviä!

- Kuvassa mitattuja korkeusmerkkejä yhdistetään viivoilla, apuna käytetään jotain suoraa työvälinettä, tässä käteen on tarttunut suorakulma. Lyhyt vatupassi on kätevä.

Salvoksen sahaaminen alapuoliseen hirteen

- Sahaus voidaan suorittaa moottorisahalla tai esimerkiksi pokasahalla ja kirveellä.
- Aloita sahaus pystysahauksella.
- Saha laipan kärjen alaosalla keskeltä alaspäin ja työnnä kärkeä tämän jälkeen eteenpäin ja lopulta sahaten pystyviivaa pitkin sivun vaakaviivaan asti.
- Vedä laipan kärki salvoksen sisäpuolelle ja saha pystyviiva sahanpuoleisella laipan osalla. Saha ura pohjaan asti koko matkalta tarkkaillen jatkuvasti ettei kumpikaan vaakaviiva ylity.
- Sahaa hirren päästä edellämämainituin keinoin vaakaviivoja pitkin palikka irti
- Viimeistele moottorisahalla, tasataltalla tai kirveellä. Huomioi että kaikki pinnat tulee olla täysin tasaisia tai vähän koveria eli ei keskeltä kuperia.

Salvoksen piirtäminen yläpuoliseen hirteen

Salvoksen sahaaminen yläpuoliseen hirteen

- Lämminvara teräketjun korkeuden verran. Leveys pari senttiä.

Työjärjestys, malli 1

KUORIMINEN JA VUOLEMINEN

1 HIRREN VALINTA

2 HIRSI SEINÄLLE KYNSILLEEN JA PYSTYMERKKI

3 PIITUUSSUUNTAINEN KOHDISTUS JA LYHENNYS

4 HIRSI PUKEILLE

5 PELKAN PIIRTO 12 CM / 20 CM (LINJALANKA)

6 PELKAN VEISTO

7 VARAUSPUOLEN SIISTIMINEN (ALAPUOLI)

8 HIRSI SEINÄLLE

9 TASAINEN RAKO JA VARAUKSEN HAKEMINEN 10 CM

10 VARAN KALIBROINTI (KÄRKIVÄLI MUISTIIN)

11 VARAUKSEN PIIRTO

12 SALVOSTEN PIIRTO (ALAPUOLI)

13 PIIRTOJEN TARKASTUS

14 HIRSI PUKEILLE

15 SALVOSTEN JA VARAUKSEN VEISTO (KARAURAN VEISTO)

16 ERISTERAKOJEN VEISTO

17 HIRSI PAIKOILLEEN JA TARKASTUS

18 SALVOSTEN PIIRTO (YLÄPUOLI) JA TARKASTUS 576 CM

19 SALVOSTEN VEISTO

20 REIKIEN PORAUS

21 HIRREN PYRSTÖJEN LYHENNYS

22 ERISTYS

23 TAPITUS

24 YLÄPUOLEN SIISTIMINEN

Ohjeita

T1 T2 L1 L2 T1....

TARKKAILE NURKKIEN TASAISTA NOUSUA - SÄÄDÄ HIRREN PAKSUUDELLA

1.tyvi jättää korkean olkapään

2.tyvi jättää matalamman

1.latva jättää sopivan

2.latva jättää niin korkean kuin mahdollista

Salvos

- Lohenpyrstö mielellään keskellä hirttä ja risteävän seinän keskilinjaa
- Varaus määrittää hirren paikan, ei salvos
- Tuumi miten seuraavan risteävän seinähirren varaus asettuu lohenpyrstöön nähden, "katso läpi hirren"
- Työstä sisäsivu huolellisesti suoraksi

Piirto

- Passilla suorien linjojen nosto ylempään hirteen = 4 viivaa

- Varalla alemman kulmien siirto ylemmän pystyviivoille (ei ylimeneviin osiin)
- Varalla risteävän seinän hirren pääliosan (kaari) piirto
- Yhdistä viivat sivuilla ja hirren päällä
- Tarkista hirren pääliviivojen etäisyys 5760 mm toisistaan (talon sisämitta)

Veisto

- Alemman hirren yläpinta tasainen
- Ylemmän hirren alapinnan keskellä U-muotoinen noin 5 mm syvennys
- Lämpörako) -muotoinen kyljessä ja salvoksessa, pyöristetty reuna

Varaus

- Mitta aina suurimmasta raosta

Yksisalvoksiset ja aukot

- Kuvittele kuin kokonainen seinän pitkä hirsi, joka paloitellaan
- 1 metrillä läpimitta muuttu noin 10 mm
- Aseta palaset seinälle suoraan linjaan langalla
- Varaurako korkein ensisijaisesti karauran puoleisessa päässä. Varo etteivät hirret vajoa alasuuntaan aukkojen ympärillä.
- Tarkkaile korkeuksia, jotta aukon ylitys onnistuu kokonaisella

Muita huomioita

- Mittaa ajoittain luotilangalla että nurkat pysyvät pystysuorassa.